

**EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015**

**JĘZYK LITEWSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA
(A1, A2, A3, A4)**

GRUDZIEŃ 2014

1.1 užduotis (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych).

Przykładowe rozwiązanie:

Taip straipsnio autorė vadina žemaičių šnektas.

Schemat punktowania:

1 pkt – za wyjaśnienie cytatu

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.2 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.3. Zdający zna pojęcia stylu, umie rozpoznać styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy oraz stylizację językową (wymaganie z III etapu kształcenia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

jaunieji „sumodernėjo“ ir bodisi savo tarmės

Schemat punktowania:

1 pkt – za znajomość pojęcia stylu

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.3 užduotis (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11. Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

1. Kviesdamas kitus pasigrožėti tarme, jaunas žmogus keistą tą žmonių požiūrį į tarmes.

2. Taip elgdamasis ir pats dorėtą, taptą kultūringesnis.

Schemat punktowania:

2 pkt – za wskazanie dwóch argumentów

1 pkt – za wskazanie jednego argumentu

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.4 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.13. Zdający dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe) (wymaganie z III etapu kształcenia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

Šatrijos Ragana

Schemat punktowania:

1 pkt – za rozpoznanie słownictwa

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.5 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12. Zdający odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

Kalbos ekologizacija

Schemat punktowania:

1 pkt – za prawidłowe wskazanie określenia

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.6 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8. Zdający rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu.
--	---

Rozwiązanie:

d)

Schemat punktowania:

1 pkt – za wskazanie odpowiedzi d)

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

2.1 užduotis (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9. Zdający wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, nazywa zastosowane w nim środki językowe i określa ich funkcje w tekście.
--	--

Przykładowe rozwiązanie:

1. daug kreipinių

2. pakilus tonas, ekspresyvumas

Schemat punktowania:

2 pkt – za wskazanie dwóch cech

1 pkt – za wskazanie jednej cechy

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

2.2 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.5. Zdający rozpoznaje intencje wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę) (wymaganie z III etapu kształcenia).
--	--

Przykładowe rozwiązanie:

Neigiamas požiūris: Vilniaus universiteto rektorius atsiprašo studentų

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawną odpowiedź

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

2.3 užduotis (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.16. Zdający rozpoznaje w zdaniach i równoważnikach zdań różne części zdania (wymaganie z III etapu kształcenia).
--	--

Rozwiązanie:

c)

Schemat punktowania:

1 pkt – za wskazanie odpowiedzi c)

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

2.4 užduotis (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych).
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

sąmyšis

triukšmas

verda

etapas

Schemat punktowania:

2 pkt – za podanie czterech synonimów

1 pkt – za podanie trzech, dwóch synonimów

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną, lub brak odpowiedzi

1 tema: Čia senų amžių žmonės guli, milžinai, štai kas yra. Koks yra protėvių vaidmuo žmogaus gyvenime? Pasvarstykite šia tema remdamiesi pateikta Vinco Krėvės apsakymo *Bedievis* ištrauka ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <p>3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia);</p> <p>3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;</p> <p>4.7. określa problematykę utworu (wymaganie z III etapu kształcenia);</p> <p>4.5. rozpoznaje treści symboliczne utworu;</p> <p>4.10. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.</p>

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	12	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
		9	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	6	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	1	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

Koks yra protėvių vaidmuo žmogaus gyvenime? Tai svarbus klausimas kiekvienam žmogui. Gyvendami kasdienį gyvenimą, dažnai nesusimąstome, kad daugelį mūsų svarbių pasirinkimų nulemia tai, kokį gyvenimiškos patirties kraitį esame išsinešę iš savo namų. O tą gerąjį kraitį mums juk sukūrė daug mūsų protėvių kartu.

Protėvių motyvas yra labai svarbus lietuvių literatūroje. Vincas Krėvė, žymus XX a. pradžios lietuvių rašytojas, taip pat naudoja šį motyvą savo kūrinuose. Rašytojas Vincas Mickevičius-Krėvė, gimęs Dzūkijoje, studijavęs Europos universitetuose, gyvenęs Lietuvoje, Kaukaze, JAV, sukūrė daug svarbių lietuvių literatūros istorijai kūrinių: apsakymų, apysakų, dramų, išleido lietuvių padavimų ciklą „Dainavos šalies senų žmonių padavimai“. Savo apsakymuose pasireiškė kaip rašytojas neoromantikas. Pagrindiniai šios jo prozos veikėjai – tai kaimo išminčiai Skerdžius, Vainorus, Gugis. Šie kaimo žmonės gerai supranta ir jaučia gamtą, jos reiškinių pirmą prasmę. Aplinkiniams jų pasaulėjauta ne iki galo suprantama, keistoka, bet dėl savo širdies gerumo, išminties jie yra kaimynų gerbiami.

Manau, kad atskleisdamas lietuviško kaimo žmonių mąstyseną, Krėvė joje randa daug žmonijos universaliosios mąstysenos aspektų. Tai meilė gamtai, grožėjimasis ja, jos supratimas ir globa, pagarba protėviams.

Krėvės apsakymai parašyti meistriška liaudies kalba, kuri savo skambumu, ritmingumu primena tautosakos kūrinių kalbą.

Apsakymo „Bedievis“ pagrindinis veikėjas – Vainorus. Autorius nepiešia jo išorinio portreto, tik pristato skaitytojui kaip seną išmintingą kaimo žmogų, kaimo filosofą. Svarbūs Vainoraus pasaulėžiūros aspektai – tai požiūris į Dievą, gyvenimą ir mirtį. Dievas, pagal Vainorų, yra visur, visoje žmogų supančioje gamtoje: ir miške, ir kapinėse, kurių bijo kiti sodiečiai, ir mažoje bitelėje. Gyvenimas jam yra džiaugsmas, jo žodžiais, žmogus turi Dievo duotą rojų čia, žemėje, tik reikia mokėti jį atpažinti. Vainorus nebijo ir mirties, nes mirę žmonės, su juo kalbasi, jis su jais netgi kai kada pasiginčija. Protėviai yra labai svarbūs Vainorui. Jo įsivaizdavimu senų laikų žmonės yra milžinai. Tai patvirtina ir kalno, kuriame kitiems sodžiaus žmonėms vaidenasi mirusiųjų žmonių vėlės, pavadinimas: Milžinkapis. Kalbantis su gulinčiais žemėje protėviais Vainorui kyla labai daug minčių. Jis sako, kad ten, kur guli žemėje mūsų senų laikų milžinai, žmogui yra ramu, gera, sava. Išmintis, ramybė, gerumas, kaip ir Krėvės apdainuotas didvyriškumas, yra labai svarbūs žmogaus tapatybei. Tai universalūs dalykai.

Protėvių motyvai labai dažni literatūroje. Lietuvių literatūros klasikas, poetas Maironis, plačiai panaudojo protėvių motyvą savo poezijoje. Lietuvių protėvius jis vadino milžiniais, kaip ir Krėvė. Maironio poezijoje lietuvių protėviai įkvepia jo amžininkus kovai už Lietuvos laisvę. Jo poezijoje protėvių motyvas yra herojinis.

Man atrodo, kad protėviai yra labai svarbūs kiekvienam žmogui. Juk jie yra mūsų tapatybės, mūsų kultūros svarbus pamatas. Nepažindami savo šeimos, giminės, savo tautos ir europietiškos kultūros protėvių, neturėtume savo tapatybės, būtume dvasiškai skurdesni, būtume lyg „žmonės iš niekur“.

Poziom wykonania

A. Sformułowanie stanowiska: 6 pkt – stanowisko adekwatne do problemu, zdający wyraźnie formułuje jednoznaczną tezę, w której prezentuje własne stanowisko.

B. Uzasadnienie stanowiska: 12 pkt – uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione (zdający odwołał się rzeczowo do tekstu, podał i omówił przykłady postaw, których zachowanie potwierdza postawioną tezę, uzasadnił przekonująco swoje zdanie).

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 4 pkt – kompozycja funkcjonalna.

E. Spójność lokalna: 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 3 pkt – styl stosowny.

G. Poprawność językowa: 4 pkt – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt – zapis w pełni poprawny.

2 tema: Interpretuokite pateiktą eilėrašį. Suformuluokite tezę ir ją pagrįskite. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

<p>III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none">3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia);3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;4.7. określa problematykę utworu (wymaganie z III etapu kształcenia);4.5. odczytuje treści symboliczne utworu;4.6. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcję;4.11. rozpoznaje podstawowe motywy oraz ich funkcje w utworze;4.12. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto);4.13. wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny.
--	--

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	12	Uzasadnienie trafne i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	8	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	1	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	4	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

Daina tapęs eilėraštis “Oi neverk, matušėle!” yra iš garsaus lietuvių poeto Maironio (Jono Mačiulio) rinkinio “Pavasario balsai”. Maironis – tai poetas romantikas, lietuvių poezijos klasikas. „Pavasario balsų“ simbolika išreiškė tautos atgimimo viltį, visuomeninę ir kultūrinę anuometinės Lietuvos situaciją. Svarbiausi šio rinkinio motyvai – jauna viltis, nacionalinio judėjimo ūpas, šaukimas kovoti už tėvynės idealus, žmogaus ir gamtos harmonija. Eilėraštis “Oi neverk, matušėle!” yra išskirtinis ir platus savo poetiniais vaizdiniais: jame persipina lyriniai žmogaus kančios, užuojautos motyvai su herojiniais, patriotiniais, oratorijoms būdingais motyvais.

Pirmieji poeto žodžiai eilėraštyje skirti sūnų gailiai apraudančiai motinai, kuri iš skausmo laužo sau rankas. Poetas kreipiasi į ją ne kaip artimas mylintis žmogus, o kaip valstybės vyras. Jis kelia jos dvasią, matušėlė raminama žodžiais, kad jos sūnus kareivis, kurį mylėjo baltveidė mergelė, krito už Lietuvą ir palaidotas Vilniuje šalia tautos milžinų, kad jai dar liko tėvynėje sūnų.

Poetas-romantikas primena reikšmingus Lietuvai praeities įvykius: kovas su kryžiuočiais, Vytauto Didžiojo pergalės. Jo santykis su tėvyne – emocinis, ji jam brangiausia, mylima, jos sūnūs pasiryžę ją ginti ir dėl jos sudėti galvas.

Kritikų teigimu, Maironio išskirtinė vieta lietuvių kultūroje ta, jog tautai svarbiu atgimimo laikotarpiu jis sukūrė poetinę lietuvių tautos istoriją ir geografiją. Šiame eilėraštyje kristalizuojasi svarbūs lietuviams žodžiai-simboliai, nusakantys svarbius tautai istorinių vietų ir asmenybių vardus (Vilnius, Nemunas, Vytautas).

Eilėraštyje svarbi ažuolo metafora. Ažuolas – narsaus, stipraus, kovojančio ir žūstančio kario simbolis. Konkretus palyginimas su puikaus girių ažuolo palūžimu pateikiamas eilėraščio pradžioje. Toliau erdvės pojūtis keičiasi, erdvė plėtėja, Lietuva vaizduojama eilėraštyje tarsi iš paukščių skrydžio, jos vaizdai statiški, jeigu yra judėjimas, tai labai orus, pakilus, kartu pateikiami šlovingos praeities atliepai (ten už upių plačių žiba mūsų pulkai, jie mylimą Lietuvą gina; kam nusviro galva, tam Dangaus angelai vainiką iš deimantų pina). Eilėraščio pabaigoje erdvė vėl susiaurėja iki Vilniaus vietų – kapų, kuriuose šalia šlovingų tautos milžinų laidojami kritę broliai.

Kūrinyje suskamba tik vienas spalvą apibūdinantis būdvardis – raudona saulė. Raudona spalva – tai pirmiausia pralieto kraujo įvaizdis, bet kartu ir gyvybingumo, stiprybės spalva. Juk ši spalva yra viena iš Lietuvos vėliavos spalvų. Tuo pačiu eilėraštis skamba kaip gyvybingumo, laisvės oratorija.

Pirmasis ir paskutinis eilėraščio posmas – tai šūkiei, imperatyvai, išreiškiantys ryžtą ir orumą. Eilėraštis užbaigiamas pakilia, iškilminga nuotaika.

Maironio eilėraštis “Oi neverk, matušėle!”, parašytas visuomenine patriotine tematika, sugebėjo pavergti skaitytojų vaizduotę ir jausmus, nes jame tėvynės meilės didingumas ir praeities šlovingumas jungiami su žmogaus kančia ir užuojauta. Pakili nuotaika, oratoriška iškalba, o kartu artimi ir suprantami užuojautos, kančios ir didybės motyvai, tautosakai, karo dainoms būdingi palyginimai, nulėmė tai, kad eilėraštis dainuojamas kaip giesmė.

Poziom wykonania

A. Koncepcja interpretacyjna: 6 pkt – koncepcja interpretacyjna niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłownie (znajduje potwierdzenie w tekście, obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu).

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej: 12 pkt – trafne i pogłębione.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 4 pkt – kompozycja funkcjonalna (segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane).

E. Spójność lokalna: 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 3 pkt – styl stosowny (środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane konstrukcje składniowe oraz jednostki leksykalne; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem).

G. Poprawność językowa: 4 pkt – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt – zapis w pełni poprawny.